

*”Man må være så sinnssykt god, for å
være en kulturskolelærer!”*

Kulturskolelæreryrket og profesjonsutvikling:

Kulturskolelæreryrket i bevegelse – en framvekst av nye profesjoner?

Dialog og nettverksmøte
Danske Musik- og Kulturskoler
København, 25.September 2024

Gry Sagmo Aglen
Førsteamanuensis i musikk

Hva skjer i Norge?

- Fakta om kulturskolefeltet
 - Antall elever
 - Ansatte
 - Utdanningsbakgrunn
- Forskning på kulturskolefeltet
 - PhD-prosjekt Aglen
 - Andre forskningsprosjekter

Norge i tall og lovverk

Fylker: 15

Kommuner: 357

Opplæringslova:

§ 26-1. *Kulturskole*

Kommunen skal ha eit tilbod om kulturskole til barn og unge, organisert i tilknytning til skolen og kulturlivet.

§ 26-2. *Formålet med kulturskolen*

Kulturskolen skal leggje til rette for at elevane får delta i ulike aktivitetar der dei får lære, oppleve, skape og formidle kulturelle og kunstnariske uttrykk, i eit trygt og godt skolemiljø.

Kulturskolefeltet i Norge

- Grunnskoleelever totalt: 637 051
- Elever i kulturskolen: 124 188*

Fordeling av fag	Elevplasser	Venteliste til elevplass
Musikkundervisning	74 653	20 988
Visuelle kunstfag	10 348	3 582
Teater	8 918	2 777
Dans	23 644	3 357
Samiske kunstfag	68	27
Andre kunst- og kulturuttrykk	6 557	748
Sum elevplasser	124 188	31 479

(Kilde: Grunnskolens Informasjonssystem)

*Noen elever er med på flere aktiviteter, så antallet er noe færre

Ansatte i kulturskolefeltet

Årsverk i administrasjon i kulturskolen, i stillingsprosent (1 årsverk = 100)	Årsverk i stillingsprosent
Rektor og/eller inspektør	31 101
Kontorhjelp	11 385
Totalt	42 486

Årsverk utført av undervisningspersonale rettet mot kulturskolens elever, i stillingsprosent (1 årsverk = 100)	Årsverk i stillingsprosent
Årsverk til opplæring av kulturskolens elever	188 453

Ansatte i kulturskolefeltet

Antall ansatte i kulturskoler			
Antall ansatte	Antall kvinner	Antall menn	Totalt ansatte
I 100 % stilling	619	537	1 156
I deltidsstilling	2 479	2 045	4 524

Delte stillinger i kommunen	Antall
Mange av de som er ansatt i kulturskolen, arbeider også i...	
barnehage	46
grunnskole	451
skolefritidsordningen (SFO)	43
andre kommunale virksomheter/institusjoner	418
Sum delte stillinger i kommunene	958

Utdanningsbakgrunn

Mange av de som underviser i kulturskolen, har...	Antall
kunstfaglig utdanning på masternivå (eller over)	1 776
kunstfaglig utdanning på bachelornivå/minst 2-årig kunstfaglig fagskoleutd.	2 234
kunstfaglig utdanning årsenhet eller lavere	337
annen bakgrunn	448

PhD-studie: Kulturskolelæreryrket i bevegelse – en framvekst av nye profesjoner?

- **Kulturskolelærerutdanninger og profesjonsutøvelse**
- **Forståelser av kulturskolefeltet**

Mål:

Å styrke det vitenskapelige grunnlaget for kulturskolelæreres profesjonsutøvelse i kulturskolen.

Skape kunnskap om *hva* utdanningsinstitusjonene intenderer å kvalifisere sine studenter til, og *hvordan* denne kvalifiseringen foregår.

Et håp om at studiens resultater kan gi implikasjoner for endringer og videreutvikling av kulturskolelærerutdanninger

Hovedproblemstilling:

Hvilke forståelser av kulturskolen og kulturskolelærerprofesjonen ligger til grunn i musikkpedagogisk rettede programmer som kvalifiserer til undervisning i kulturskolen?

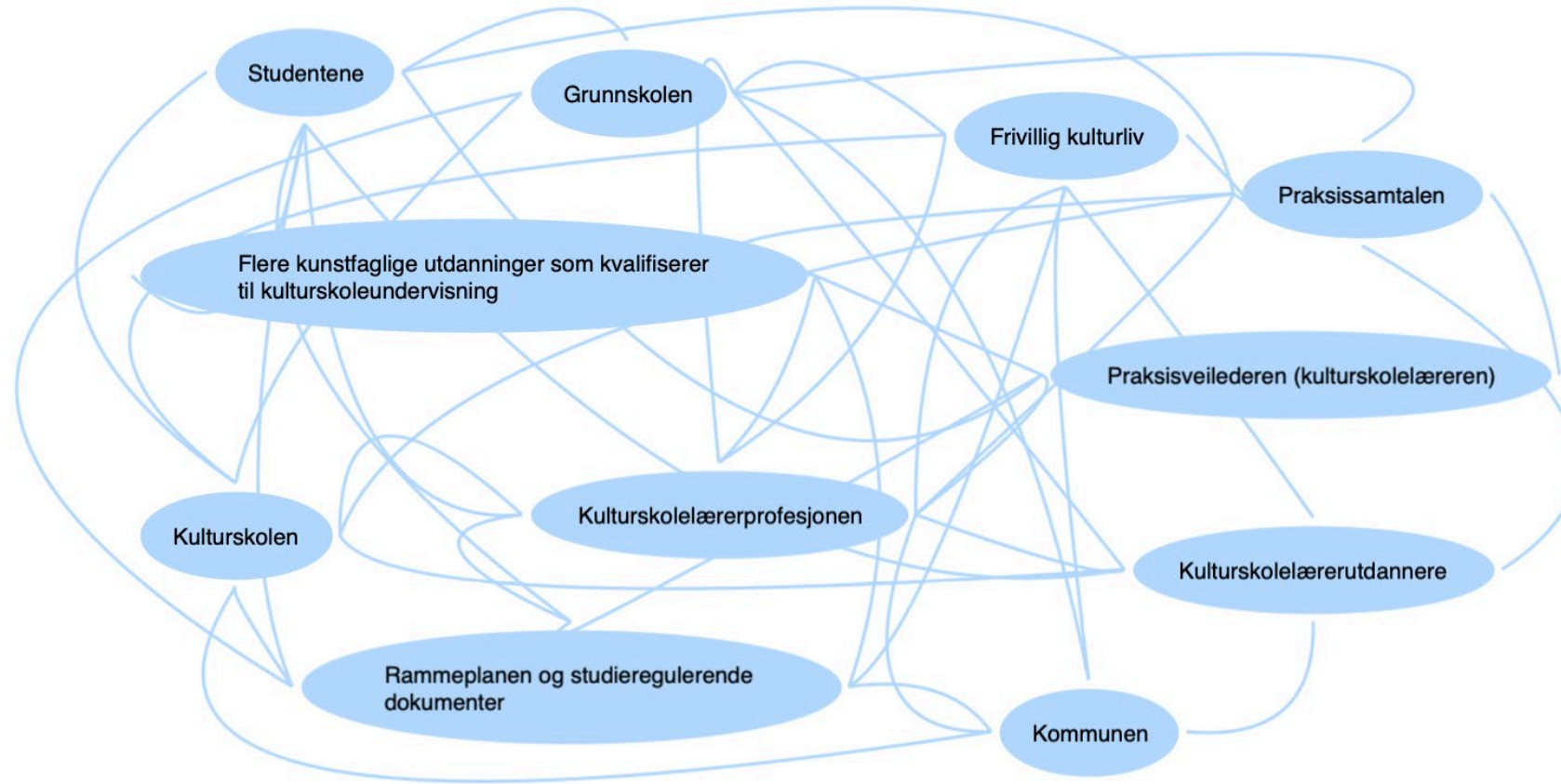

Studiens teoretiske rammeverk

Praksisøkologi i studiens forskningsfelt:

Metoder

Artikkel 1: Dokumentanalyse

- Rammeplan for kulturskolen
- Forskrifter og retningslinjer for utdanninger som kvalifiserer til undervisning i kulturskolen

Artikkel 2: Intervjuer av kulturskolelærerutdannere

- Fokusgruppeintervjuer
- Individuelle intervjuer

Artikkel 3: Observasjoner

- Praksissamtaler og praksisundervisning

Artikkel 1:

Jeg vil bli kulturskolelærer når jeg blir stor – hva innebærer det? En undersøkelse av kvalifiseringsveier innenfor musikkfeltet

Aglen, G. S. & Karlsen, S. (2017). I E. Angelo, R. J. Rønning & A. Rønningen (Red.). *Forskning og utvikling i kulturskolefeltet. Den doble regnbuen: IRISforsk.* Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Forskningsspørsmål:

- Hvilke musikkutdanninger i Norge kan, i henhold til kulturskolens rammeplan, sies å kvalifisere sine kandidater for å arbeide i dette skoleslaget?
- Hva kan sies å karakterisere den fremvoksende profesjonen «kulturskolelærer i musikk» når denne ses i et profesjonsteoretisk lys?

Resultater, artikkel 1:

- Det er to utdanninger som på bakgrunn av rammeplanen og nasjonale forskrifter kvalifiserer til undervisning i kulturskolen:
 - 3-årig faglærerutdanning i musikk (Erstattet med 5-årig lærerutdanning i musikk fra høsten 2021)
 - Bachelor i utøvende musikkstudier i kombinasjon med praktisk-pedagogisk utdanning
 - Flere veier til Rom: Grunnskolelærerutdanninger og Barnehagelærerutdanninger +++

Resultater, artikkel 1:

- Kulturskolelæreryrket har et tydelig samfunnsoppdrag gjennom kulturskolens rolle som lokalt senter for kunstfaglig opplæring
- Kulturskolelærerprofesjonen har til dels svak vitenskaps- og forskningstilknytning

Artikkel 2:

Kulturskolen og kulturskolelæreryrket: fenomener i endring. En intervjuundersøkelse av kulturskolelærerutdanneres forståelser av kulturskolefeltet

Aglen, G. S. (2018). *Nordic Journal of Art and Research*, 7(1)

Foto: Kristin Aafløy Opdan
www.billedama.no

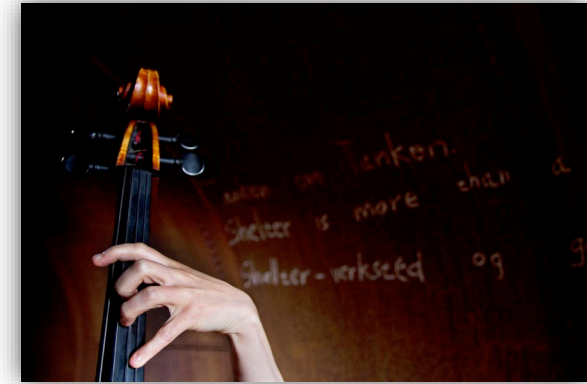
Forskningsspørsmål:

Hva slags forståelser av kulturskolen, kulturskolelærerprofesjonen og utdanninger som kvalifiserer for undervisning i kulturskolen finnes blant dem som underviser ved musikkpedagogiske rettede programmer som kvalifiserer til undervisning i kulturskolen?

Resultater, artikkel 2:

Kulturskolen og kulturskolelærerprofesjonen

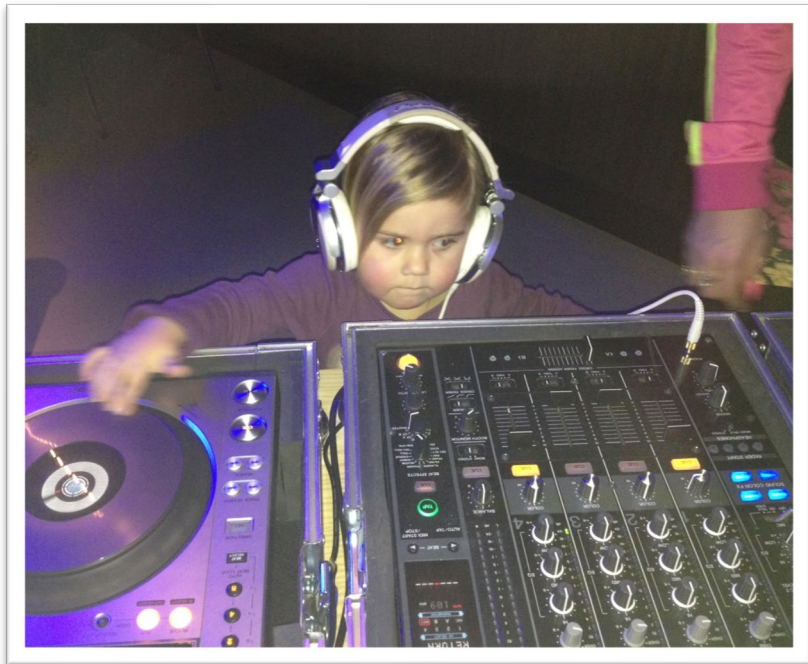

- Kulturskolefeltet er i endring, og feltets konstante bevegelse er en nødvendighet for å avstedkomme det etterspurte og pålagte samfunnsoppdraget.
- Kulturskolens oppdrag: å være «et kulturelt nav» i samfunnet
- Kulturskolelæreryrket: «må ha uendelig evne til fleksibilitet», og ha kompetanse innenfor mange områder.

Resultater, artikkel 2:

Å utdanne fremtidens kulturskolelærere

- Kulturskolelærere må ha endringskompetanse, fleksibilitet, didaktisk og kunstnerisk bredde
- Å utdanne kulturskolelærere som kan tilføre feltet nye typer kunnskaper

Utfordringer:

- Utdanningene kan ikke dekke alle behov
- Færre kompetanseområder innenfor den enkelte utdanning
- Flere ulike utdanninger
- Trekke veksler på utdanningsinstitusjonenes forskjellighet

Artikkel 3:

Praksissamtalen i kulturskolelærerutdanninger. En arena for utvikling studenters av profesjonsforståelse

Aglen, G. S. (2021). *Nordic Research in Music Education*, 2(1), 134–160. <https://doi.org/10.23865/nrme.v2.3020>

Praksissamtalen som et møtepunkt *mellom* utdanningsinstitusjon og praksisarena – i dette tilfellet kulturskolen

Forskningsspørsmål:

Hvordan fungerer praksissamtalen som arena der studentene tilegner seg profesjonsforståelse?

Hvilke forståelser av kulturskolelæreryrket som profesjon framtrer i samtalen mellom studenten, faglæreren og praksisveilederen?

Resultater fra artikkel 3:

Hvordan fungerer praksissamtalen som arena for utvikling av studenters profesjonsforståelse?

Kulturskolelærerens kompetanseutvikling – fra lærling til ekspert

- Studenten starter i «utkanten» av praksisfellesskapet – ikke tilgang til nybegynnererelever
- Å veksle mellom den musikkutøvende deltakerbanen og den undervisningspraktiserende deltakerbanen – trekke veksler på ervervet kunnskap og erfaring
- Deltakerbanene fortsetter inn i arbeidslivet etter endt utdanning

Samtaledynamikker i praksissamtalene

- Ekspertene blir belærende i samtalene, studenten får en mer passiv rolle
- Mesterlære-karakter

Resultater fra artikkel 3:

Hvilke forståelser av kulturskolelæreryrket som profesjon framtrer i praksissamtalene mellom studenten, faglæreren og praksisveilederen?

Kulturskolelæreren kompetanseområder

- Kulturskolelæreren skal beherske svært mange kompetanseområder
- Ferdighetskunnskaper og praktisk klokskap
- Anerkjennelse
- Øving

Kulturskolelæreren som balansekunstner

- Kulturskolelæreren beveger seg mellom flere praksisfellesskaper
- Kulturskole – grunnskole
- Frivillige aktiviteter – obligatoriske aktiviteter

Resultater fra artikkel 3:

Utfordringer for både musikkpedagogiske utdanninger og kulturskolens profesjonsfellesskap:

- Skape større balanse i praksissamtalene, gi mer rom for studentene å reflektere over egen praksis
- Skape sterkere bindinger *inne* i studentens utdanningsløp
- Skape balanse *mellom* utdanningsinstitusjon og praksisfelt ved å forsterke koblingene i praksisopplæringen
- Styrke bindeleddet/-leddene som leder *fra* utdanningene og *ut* i det aktive arbeidslivet
- Legge til rette for at praksisfellesskapets framtidige medlemmer kan tilegne seg profesjonsforståelser slik at de kan se disse sammenhengene

Avhandlingens sentrale funn – en oppsummering

Kulturskolen

- Kulturskolens samfunnsmandat består ikke bare i å undervise elever i kunstfag, men skoleslaget skal også være et **lokalt kunstpedagogisk ressurscenter**, eller et «kulturelt nav» i kommunen.
- Kulturskolen har vært gjennom en større profesjonaliseringsprosess, noe som har ført til at **kulturskolelæreryrket har endret seg** både når det gjelder innhold og arbeidsoppgaver, og i henhold til krav om faglig kunnskap, ferdigheter og endringskompetanse.

Kulturskolelærerprofesjonen

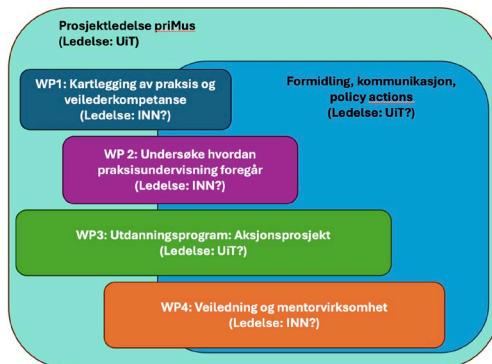
- Kulturskolelærerprofesjonen er et **komplekst yrke** som krever både **bredde- og spesialistkompetanser** og en «nærmest uendelig evne til fleksibilitet».
- Det kreves **ulike kompetanser** for å undervise på de ulike undervisningsprogrammene i kulturskolen, og utfordringene ligger i å kunne ansette kulturskolelærere med **varierende kompetanser som utfyller hverandre**.
- **Nybegynneropplæring** er et tema som nesten ikke blir berørt i praksisopplæringen – selv om resultatene fra intervjustudien viser at nybegynneropplæring krever en særegen form for spisskompetanse.

Utdanning

- Praksisopplæringen er en sentral arena for utvikling av studenters **profesjonsforståelse**.
- Kulturskolens forventninger om **breddekompetanse og velutviklet pedagogisk kompetanse**, i tillegg til **høy kunstnerisk kompetanse** står i kontrast til utdanningenes profiler som gjerne er mer **spesialistrettede og utøverorienterte**.
- Det er en utfordring å skulle **innlemme alle kompetanseområdene** som kreves for å kunne utøve kulturskolelærerprofesjonen på en god måte i én musikk lærerutdanning. Derfor er en av implikasjonene for utdanningsfeltet at det **bør utvikles flere ulike lærerutdanninger som på forskjellig vis kvalifiserer til kulturskoleundervisning**.

Forskning på kulturskolefeltet i Norge:

- DYNAMUS
- OUTMUS
- UniKuP
- priMus

DYNAMUS: *The social dynamics of musical upbringing and schooling in the Norwegian welfare state*

En studie av musikalsk utdanning og oppdragelse i den norske velferdsstaten, med vekt på sosial struktur og dynamikk.

Høgskolen i Innlandet og Norges musikkhøgskole

Delprosjekter:

1. Barn og unges medie-musikalske virkelighet
2. Musikkundervisningen som tilbys i grunnskolen
3. Musikkundervisningen som foregår i de kommunale kulturskolen

<https://nmh.no/forskning/prosjekter/dynamus>

OUTMUS: Outcomes of Instrumental Tuition and Playing in an Ensemble – Teaching Music in Cooperation Between Primary and Music Schools

Et skoleutviklingsprosjekt hvor man undersøker effektene av musikkundervisning i et kultur- og grunnskolesamarbeid.

Norsk kulturskoleråd og Nord Universitet

OutMus omfatter blant annet:

- å utvikle undervisningsmoduler for kulturskolelærere i musikk som skal ha klasseundervisning for hele klasser i stedet for vanlig musikkundervisning
- å gjennomføre samlinger og prosesser der kulturskolelærere og musikkskolelærere kan drive godt profesjonsutviklende samarbeid

<https://site.nord.no/outmus/about-the-project/>

Universitetskulturskoleprosjektet UniKuP

UniKuP vil styrke samarbeidsstrukturer mellom kulturskolen og høyere utdanning for å utvikle *bedre kulturskoler* og *bedre utdanninger*

NTNU, Norsk kulturskoleråd, Nord Universitet

En intensjon i UniKuP er å etablere universitetskulturskolen som et varig partnerskap lokalt, og å bidra til flere universitetskulturskoler nasjonalt.

Delprosjekter:

1. Samarbeid kulturskole og grunnskole
2. Instrumental- og ensemblepedagogikk for det 21.århundre
3. Helsekulturpedagogen

<https://www.ntnu.no/musikk/unikup>

Profesjonsrettet praksis og praksisveiledning i kulturskole og instrumentalundervisning (priMus)

Universitetet i Tromsø og Høgskolen i Innlandet

Et forskningsprosjekt som omhandler praksisopplæring knyttet til kulturskole- og instrumentalundervisning.

Kartlegge organiseringen av praksis og veilederkompetanse blant praksislærere knyttet til instrumentalundervisning og kulturskole, med mål om å prøve ut nye, bedre måter å organisere denne type praksis på.

Delprosjekter:

1. Praksisorganisering og veilederkompetanse
2. Praksisundervisning og praksisfeltet
3. Utvikle og prøve ut utdanningsprogram: Aksjonsprosjekt
4. Veiledning og mentorvirksomhet

Pilot til forskningsprosjektet, artikkel:

Aglen, G. S. (in press). *En ensom rytter i galopp: Praksisveilederen i kulturskolen*. Studia Norwegica Musicologica

Nordisk nettverk for kulturskolerelatert forskning

Forskningskonferanse:

Cutting Edge Kulturskole

Kulturskole i samarbeid – Cutting edge or cutting corners

Trondheim 21.-22.oktober 2024

<https://www.ntnu.no/cutting-edge-kulturskole2024/>

”Man må være så sinnssykt god, for å være en kulturskolelærer!”
(Intervjudeltaker)

Takk for oppmerksomheten!
gry.aglen@inn.no

”Det er litt forskjellig, så man må kunne litt om alt mulig – til slutt”
(Praksisveileder til student)